

togenbosch ontstaan, als levenscentrum van de twee groote elementen der natie" ¹⁵⁾).

Het is waarschijnlijk naar aanleiding van deze memorie, dat Kuyper in 1912 de herinnering ophaalde aan plannen, die in 1874 besproken zouden zijn met Groen en Elout van Soeterwoude over de stichting van een universiteit „rustend op breed geplaveiden christelijken grondslag" ¹⁶⁾).

De kwestie van het hoger onderwijs bleef de gemoederen bezig houden. Ook in de Vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs kwam zij ter sprake en wel in de vorm van een rapport ener commissie, ingesteld op haar vergadering van 1874 en bestaande uit Kuyper, de orthodox-confessionele Utrechtse hoogleraar in de rechten De Geer van Jutfaas en de eveneens als rechtzinnig bekende predikant dr. G. J. Vos Azn. Haar taak was, van advies te dienen over een plan de campagne in de strijd voor het christelijk lager onderwijs. De commissie kwam echter, via de vaststelling dat kerk en school beide het grootste belang hebben bij de opleiding van predikanten en leraren, ook te spreken over het hoger onderwijs. Zij gaf het bestuur van C.N.S. in overweging raad te plegen met predikanten en gemeentelieden over „de stichting van eene universiteit die, uitgaande van de levende kern, het wezen der Protestantsche kerken, en met haar organisme in levend rapport, het Christelijk element wederom in den groot-schen omvang der wetenschappen tot waardige plaatsbekleeding en in het streven van ons geslacht tot zedelijke en geestelijke macht verheffen zou" ¹⁷⁾).

In de jaarvergadering van C.N.S. in mei 1875, waar dit rapport ter discussie kwam, is over deze passage niet gesproken, hoewel De Geer, Kuyper en Vos alle drie aanwezig waren. Het verslag althans zwijgt er over, en er is ook geen gevolg gegeven aan de suggestie van de adviseurs om „deze allergewichtigste zaak" commissoriaal te maken. Toch verdient hun opmerking vermelding. De bedoelde passus in het rapport is namelijk niet afkomstig van Kuyper, maar volgens diens eigen latere mededeling van Vos ¹⁸⁾. In de jaren '80 is de laatste vooral

¹⁵⁾ Briefwisseling van Mr. G. Groen van Prinsterer en Dr. A. Kuyper, 1864–1876, bewerkt door A. Goslinga, 1937, blz. 280.

¹⁶⁾ A. Kuyper, Een geloofsstuk, 1912, blz. 6. Van elders is mij over deze samenspreking niets bekend geworden.

¹⁷⁾ Rapport der Commissie, benoemd in de Algemeene Vergadering der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, gehouden op den 5 juni 1874, 1875, blz. 20.

¹⁸⁾ G. J. Vos Az., Het keerpunt in de jongste geschiedenis van kerk en staat, 1887, blz. 25. Vgl. zijn: Groen van Prinsterer en zijn tijd, dl. II, 1891, blz. 511.